

1. ANALÝZA OBRAZU

1.1 MONITOROVANIE ŽIVOČÍCHOV

ANALÝZA ČASŤÍČ – POČET A VEĽKOSŤ OBJEKTOV NA DIGITÁLNEJ FOTOGRAFII

Ornitológovia a ekológovia sledujú počty vtákov prelietajúcich významnými vtáčimi územiami, ktoré tvoria koridor pre ich sťahovanie.

O významných vtáčích územiach na Slovensku sa môžete dozvedieť viac zo stránky pozorovateľov vtákov <http://bird.watching.sk/sk/about-iba/>.

Ak je krdeľ veľký a vtáky letia, teda sú **v pohybe, je ich ťažko spočítať**.

Úloha 1:

Vedeli by ste odhadnúť na základe videozáznamu

<https://www.youtube.com/watch?v=VcNET2NV3eU> koľko vtákov letí na oblohe?

Navrhnite spôsob, ako by sa dali čo najpresnejšie spočítať sťahovavé vtáky, ktoré prelietajú nad monitorovaným územím.

Voľne dostupný program *Fiji/ImageJ na analýzu obrazu používajú odborníci rôznych zameraní. Veľmi obľúbený je aj medzi biológmi. Má mnoho funkcií. Skúste niektoré použiť a získať presné údaje z obrázku ako profesionál.

Úloha 2:

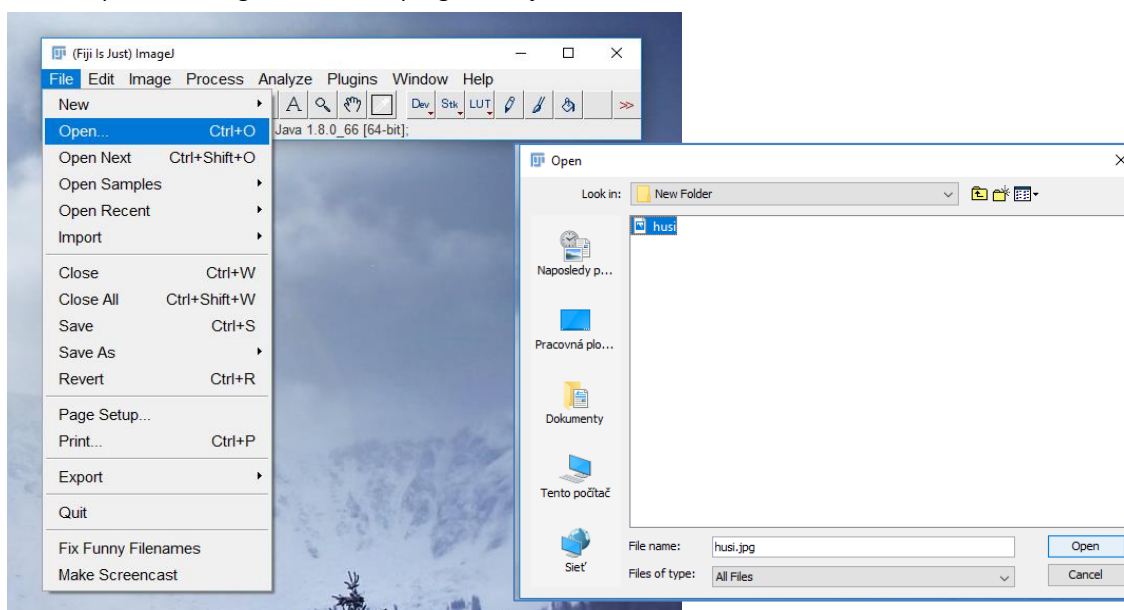
Otvorte si obrázok krídla sťahujúcich sa divých husí.

Pomocou programu aplikácie Fiji určte počet divých husí na fotografii.

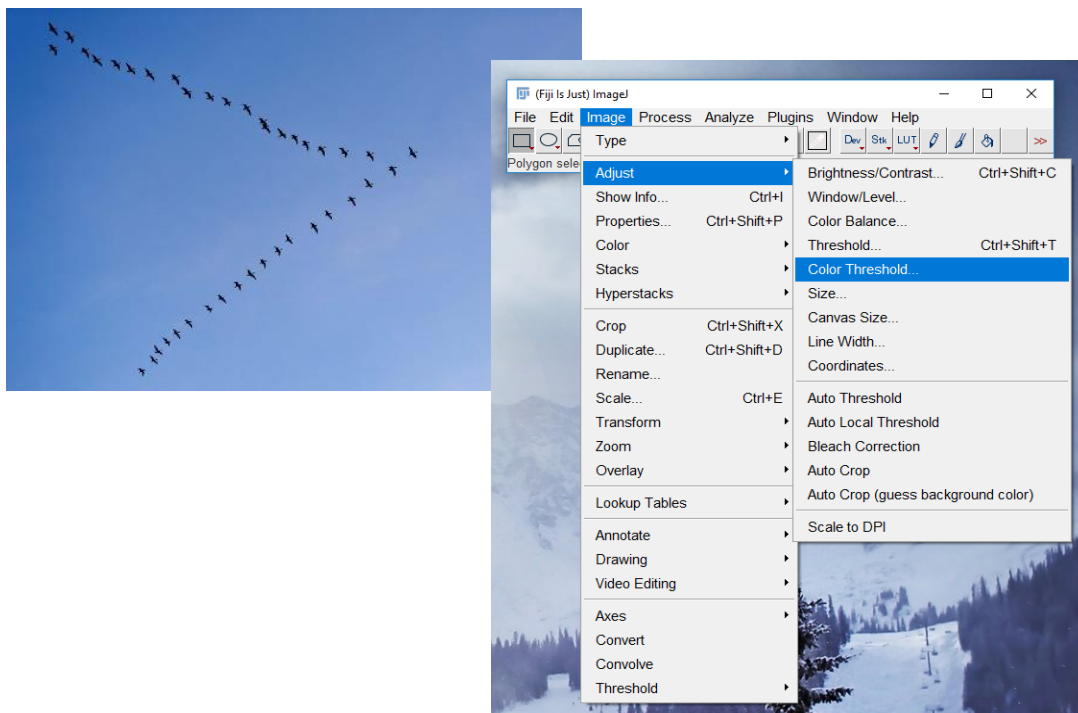
Postup počítania objektov a ich plochy pomocou programu Fiji

Najprv musíte mať na disku fotografiu, na ktorej chcete niečo merať alebo počítať. V našom príklade sú to letiace divé husi.

1. Otvorte v počítači fotografiu „husi“ v programe Fiji

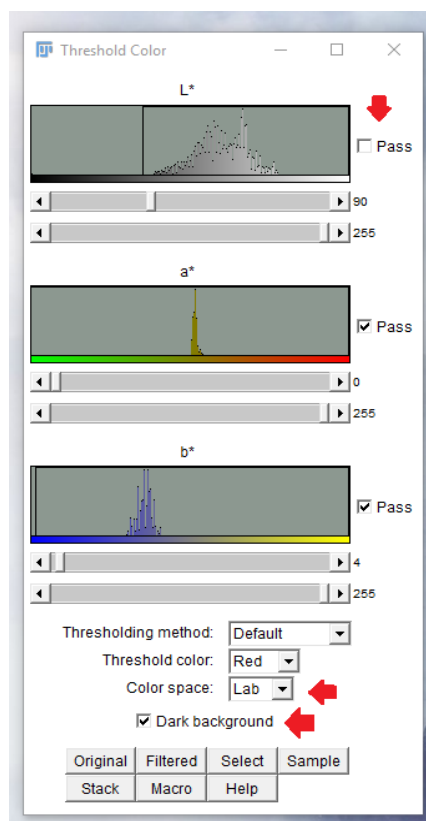
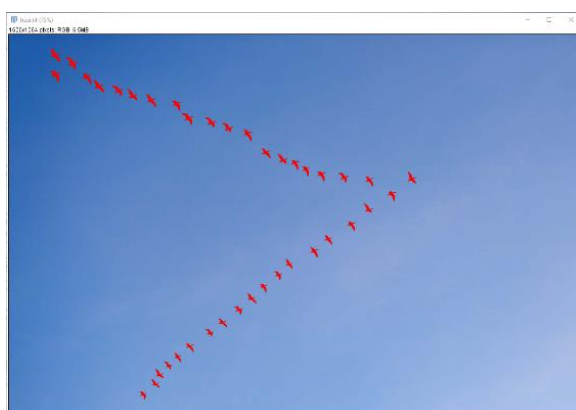
2. Naprahuje fotografiu (Image - zvolte Adjust –zvolte Color Threshold)

Zobrazí sa okno, nastavte v ňom:

Volíme štandardnú metódu prahovania (Default).
Farbu na označenie objektov necháme červenú (Red).
Color space prestavte na **Lab**, trochu počkajte.
Zakliknite **Dark background**
Celkom hore potom odkliknite **Pass L***

Rozpoznané objekty sa zmenia na fotografii na červené.

3. Analýza častíc

Zvoľte analýzu (Analyze) a vyberte z ponuky analýzu častíc (Analyze particles). V zobrazenom okienku nastavte:

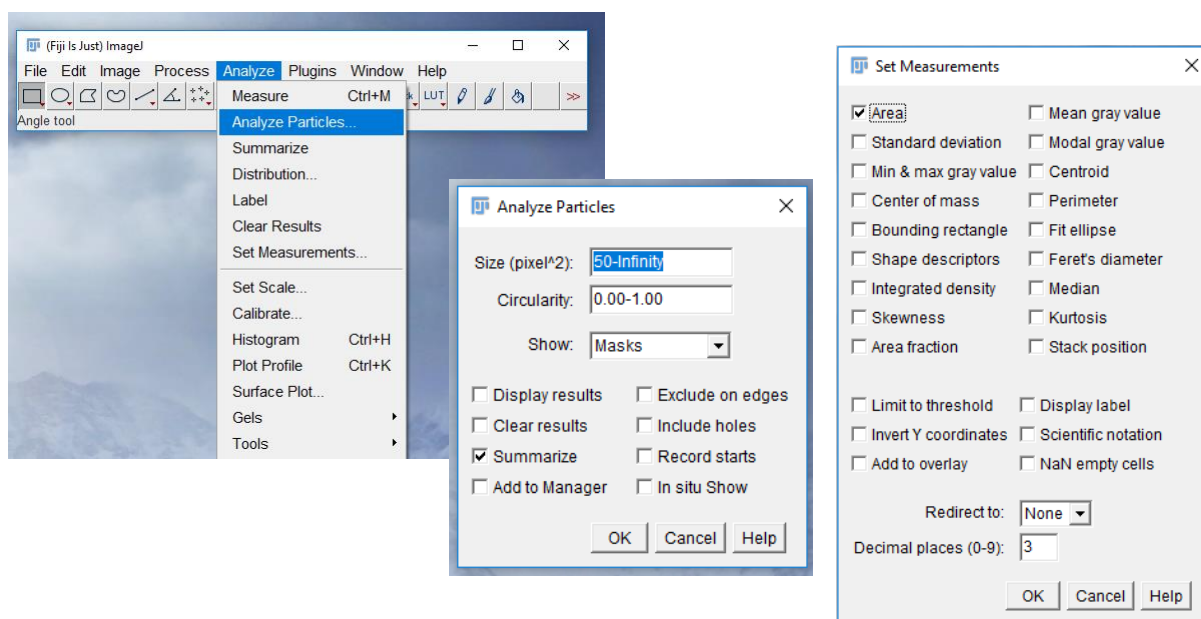
50 – infinity (pôvodný interval 0 - nekonečno) prepísaním nuly, ide o veľkosť plochy v štvorcových pixeloch, ktorá približne zodpovedá najmenším objektom, ktoré chceme ešte započítať. Napríklad ak by sa priplietlo do záberu letiacich husí menší vták, nechceme ho započítať do krdla husí. Rogalo v zábere je málo pravdepodobné, no ak sa predsa vyskytne

väčší rušivý objekt v zábere, dá sa zadať aj horná hranicu prepisom nekonečna (infinity) maximálnou plochou, ktorú ešte chcete započítať.

circularity (kruhovitost') – nepotrebujeme vymedziť, nejedná sa o okrúhle objekty.

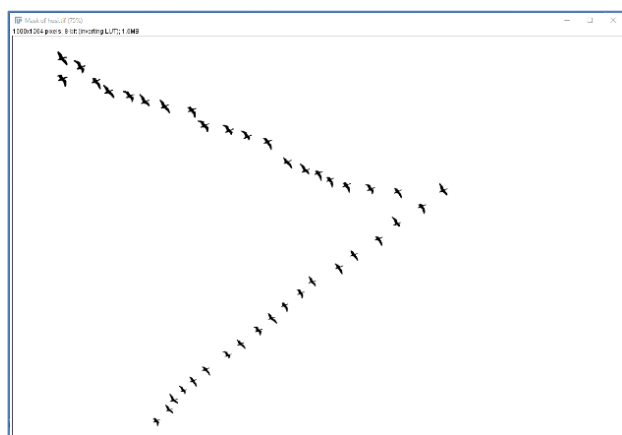
Zvoľte **Show Masks** (ukáž masky objektov).

Zakliknite **Summarize** (zosumarizuj).

V analýze (Analyze) pri voľbe nastavení (Set Measurement) je zakliknuté iba meranie plochy (Area).

Ukážu sa čierne siluety spočítaných objektov a okno s ich počtom (Count), sumárnou veľkosťou plochy v pixeloch (Total Area), priemernou veľkosťou (Average Size) a percento (%Area), ktoré letiace vtáky zaberajú z výrezu oblohy na fotografii.

Koľko ich je?

Úloha 3:

Navrhnite, na aké iné biologické objekty by sa dala metóda počítania pomocou programu Fiji použiť.

Nájdite vhodnú fotografiu na internete s početnými, zreteľnými a jednotlivo zobrazenými objektami.

Použite program Fiji na zistenie ich počtu.

Otázky:

1. S akými ťažkosťami by ste sa mohli stretnúť pri analýze nájdených fotografií?
2. Ako si poradíte, ak sa objekty vzájomne prekrývajú?

Meranie plochy objektov v aplikácii Fiji

Použite jednu z dvoch priložených fotografií („zebra“ alebo „ľubovník“) podľa vlastného výberu a riešte úlohu 4/a alebo 4/b.

Úloha 4/A:

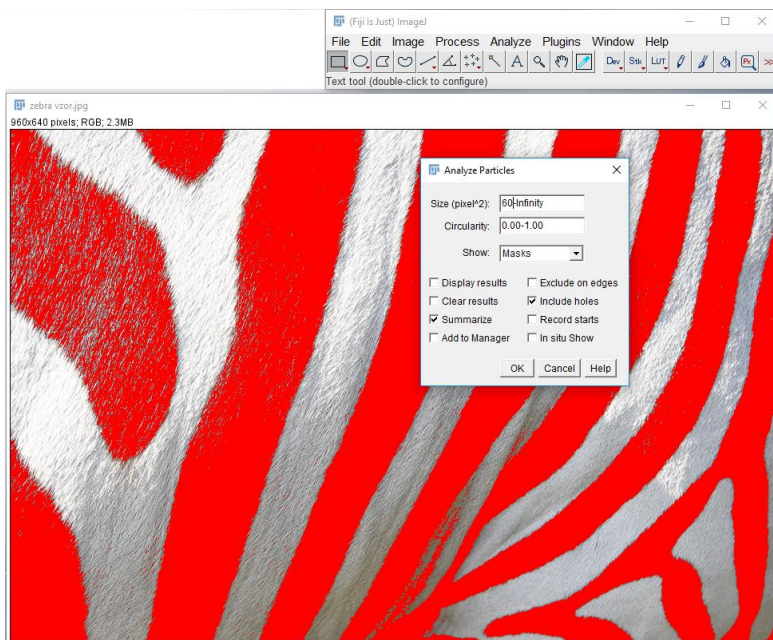
Ak vidíme látku s geometrickým vzorom, za farbu podkladu obvyčajne považujeme tú farbu, ktorá nad ostatnými prevláda. Na fotografii je bok zebry.

Je táto zebra v tomto zmysle čierna s bielymi pásikmi alebo naopak, biela s čiernymi pásikmi?

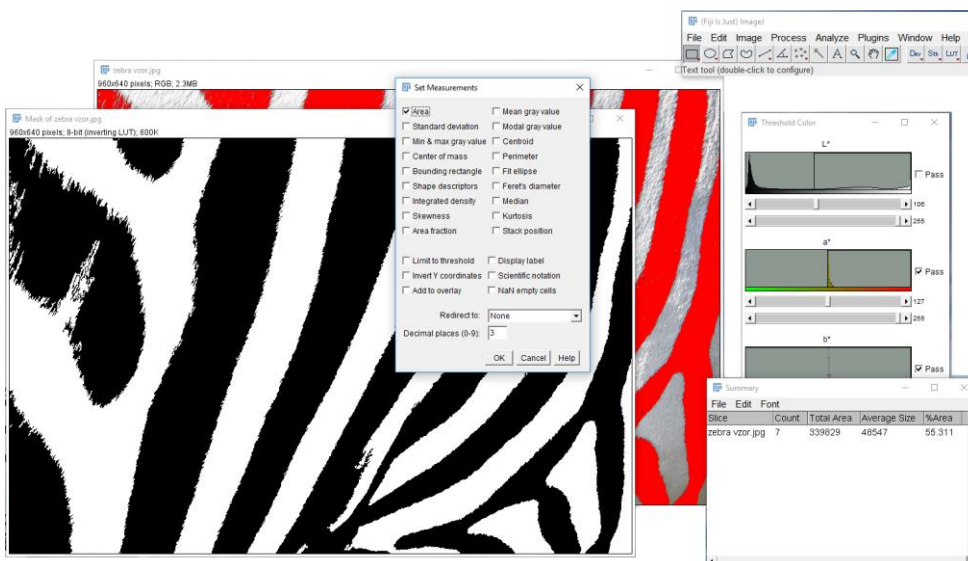
Rozhodnite to pomocou programu Fiji.

Stačí odmerať celkovú plochu čiernych pásov a vyjadriť, koľko percent tvorí na zábere. Všetky ostatné časti záberu tvoria biele pásy zebry.

Budeme merať čierne plochy. Aby odlesky srsti zebry pôsobili čo najmenej rušivo, zakliknite v analýze (Analyze, Analyze Particles po naprahovaní obrázka (Adjust, Treshold Color), že sa do plochy majú započítať aj „otvory“, t. j. ohraničené biele miesta na červeno označenej ploche. Podľa veľkosti obrázka v pixeloch odhadneme minimálnu plochu na započítanie 60 štvorcových pixelov.

V programe Fiji ďalej postupujte ako pri počítaní vtákov (úloha 2), v nastaveniach má byť zakliknuté meranie plochy (Area).

Poznámka

Počet započítaných objektov sa môže líšiť, záleží od nastavenie minimálnej plochy, ak zadáme malú hodnotu, započítajú sa aj drobné bodky, ale celkovú odmeranú plochu príliš neovplyvnia.

Výsledok (Summary) svedčí o prevahe čiernej farby, ktorá tvorí 55,31 % v skúmanej oblasti vzoru kože zebry.

Úloha 4/B:

Ľubovník bodkovaný je rozšírená liečivá rastlina. Názov má podľa tmavých a svetlých bodiek, ktoré sa nachádzajú na jej listoch. Tie tmavé vidno najmä na spodnej strane listu, rastlina v nich ukladá tmavofialový hypericín. Svetlé sú priehľadné, dobre ich vidno, keď list podržíme proti svetlu. Obsahujú prevažne číry hyperforín. Oba typy „nádržiek“ v pletivách listu majú tvar gule.

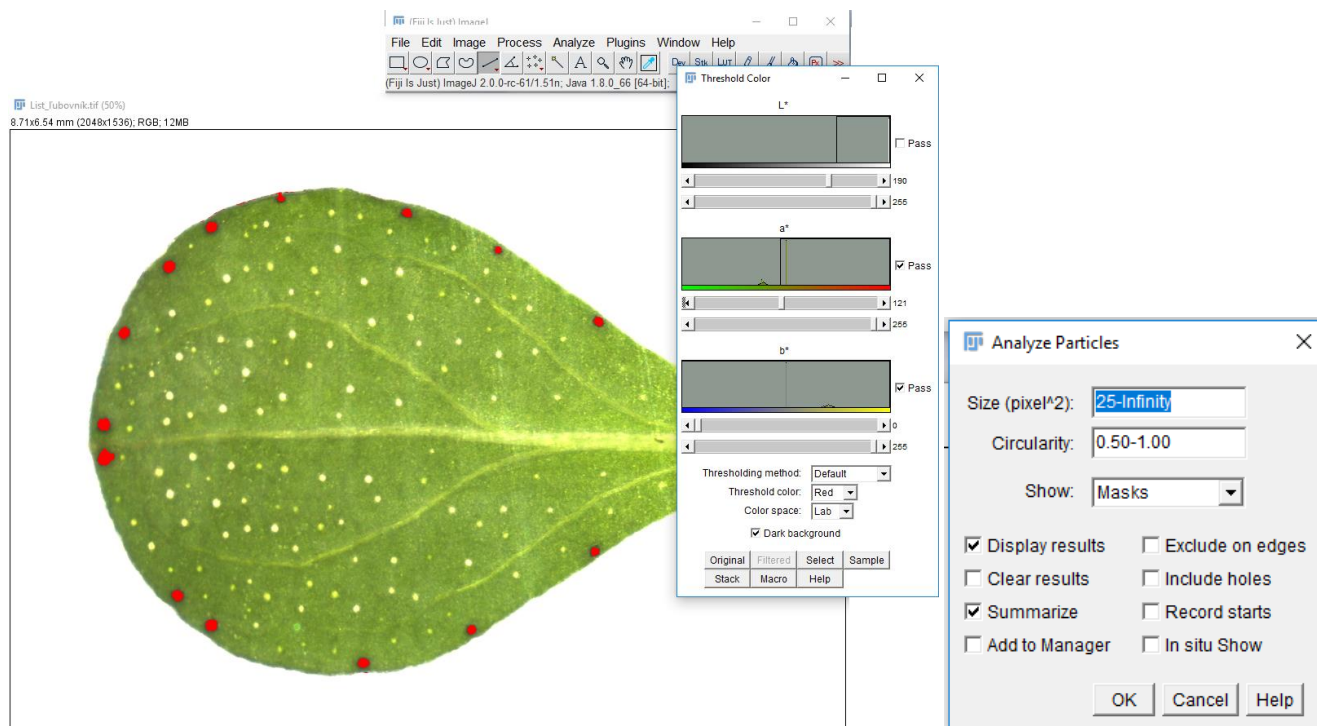
Viete pomocou analýzy fotografie listu určiť, či je v liste viac hypericínu alebo naopak, prevláda hyperforín?

Poznámka

V tomto prípade musíme odmerať aj plochu jednotlivých útvarov. Sú plochami prierezu gule a z nich sa dá vypočítať objem gule. Na internete existujú kalkulatory, ktoré to dokážu, napríklad <http://www.rkm.com.au/CALCULATORS/CALCULATOR-circle-sphere.html>

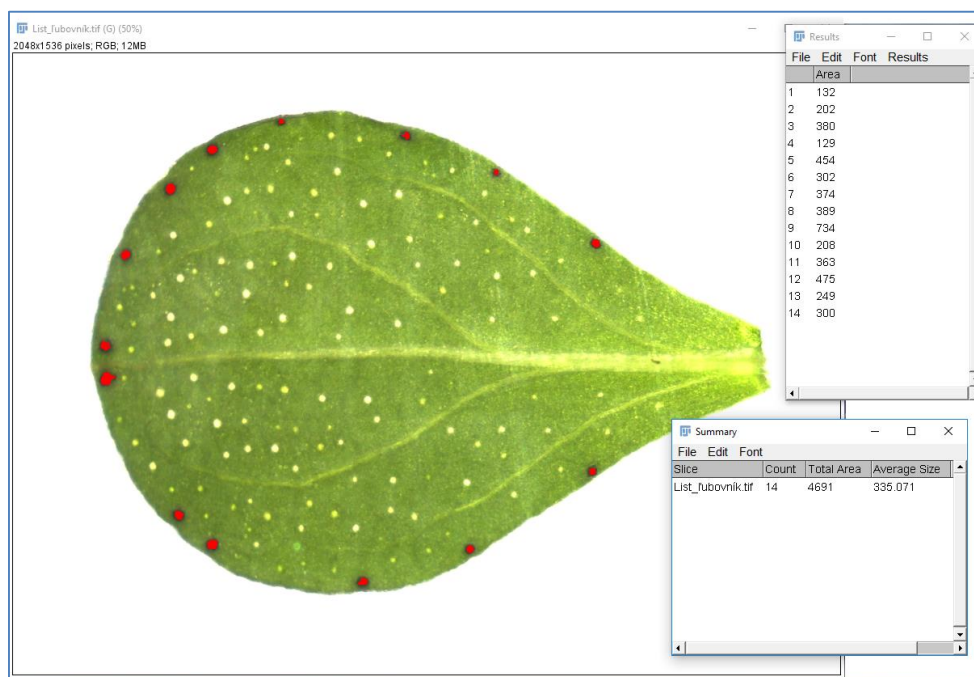
Pri meraní plochy tmavých uzlíkov na fotografii listu postupujte najprv ako pri počítaní vtákov (úloha 2).

Otvorte fotografiu „List_ľubovník“ v programe Fiji. Naprahujte obrázok (Adjust, Threshold Color) a nastavte farebný priestor (Color Space) na Lab, ako predtým a odliknite L. Pozor, list je oproti pozadiu kontrastný, preto program najprv nastaví jeho celú plochu na červenú. Ale chcete merať len plochy tmavých bodiek, nastavte myškou jazdca v časti a* smerom do stredu, kým červené maskovanie nebude pokrývať čo najvernejšie práve iba tieto časti listu. Ide o okrúhle objekty

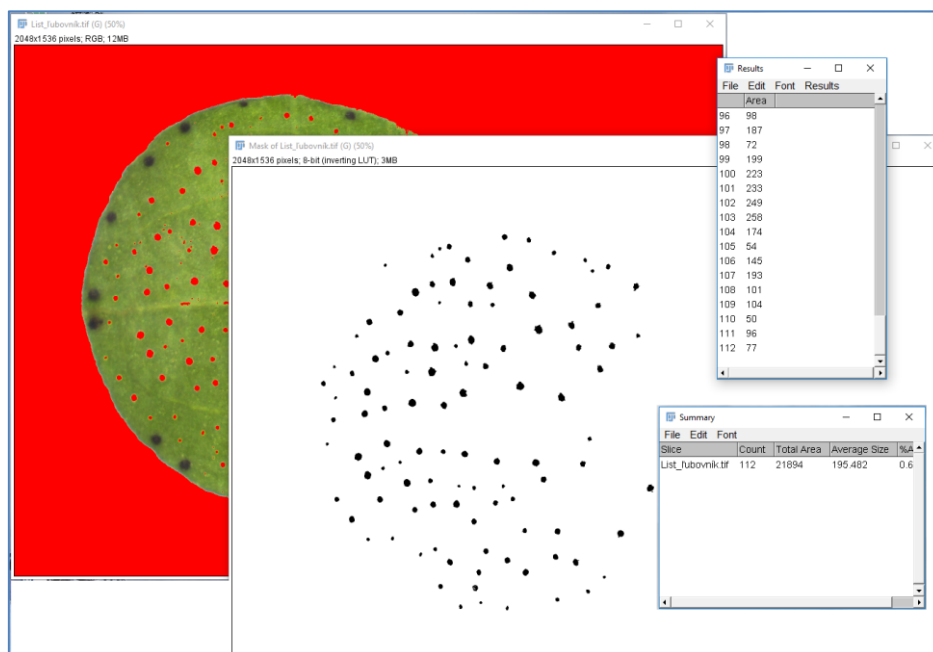
Tiene na okraji listu sú niekde tiež tmavé a program ich označil tiež červenou. Mohli by rušiť. Tentokrát ich odfiltrujeme nastavením cirkularity (okružlosti), stačí na 0,50-1,00. Zaklikneme aj **Display results** – zobrazí aj veľkosti jednotlivých plôch.

Veľkosti jednotlivých plôch sa objavujú v samostatnom okne, niekedy ich treba hľadať na dolnej lište obrazovky.

Pri počítaní bielych bodiek postupujte rovnako, ale v okienku **Threshold color** odkliknite **Dark background**. Cirkularitu nastavte na 0,6-1.

Z porovnania výsledkov oboch tabuliek „Summary“ vidíme, že svetlé nádržky zaberajú na liste rádo väčšiu celkovú plochu v porovnaní s tmavými uzlíkmi, z čoho sa dá vydedukovať, že v liste je viac hyperforínu než hypericínu.

Doteraz ste merali objekty v pixeloch. Pre porovnávanie dvoch rozmerov, ktoré odmeriame na tej istej fotografii, nezáleží, v akých jednotkách vyjadríme výsledok. Dve fotografie však môžu byť urobené fotoaparátom s rôznym rozlíšením alebo z mikroskopu pri rôznom zväčšení. **Mierka na fotografii slúži na to, aby sme mohli objekty na takto odlišných záznamoch porovnať.**

Z menu Fiji zvolíte úsečku a vyznačíte na mierke, ktorá je súčasťou obrázku, dĺžkovú jednotku, ktorú chcete používať. Pomocou funkcie Analyze, Measure zistíte, koľko pixelov tejto jednotke zodpovedá. V nástroji Analyze/Set Scale zadajte zistený počet pixelov a prepíšete pixely na skratku nami použitej dĺžkovej jednotky. Ak zaklikneme Global Setting, program si mierku zapamätá aj pre ďalšie otvárané fotografie.

Úloha 5:

Máte k dispozícii rôzne biologické objekty, pravítko alebo milimetrový papier. Zhotovte fotografiu ľubovoľných biologických objektov s mierkou, na ktorých sa dá metóda počítania a merania pomocou programu Fiji použiť. Aplikujte tieto funkcie programu na svojej fotografii. Výstup veľkosti objektov nastavte v jednotkách mierky. Použite pritom nástroj Analyze, Set Scale (musí byť pritom váš obrázok vo Fiji otvorený). Výsledok prezentujte v podobe PrtSc.

Odvzdajte v elektronickej forme fotografiu a kópiu obrazovky s výsledkom merania uloženú pomocou skicára ako obrázok vo formáte .jpg na posúdenie učiteľovi alebo ju zdieľajte v pracovnej skupine so spolužiakmi. Prediskutujte, ako by sa dal výsledok zlepšiť a spresniť, napríklad zmenou parametrov pri zhotovení podkladovej fotografie.

***Fiji (ImageJ)**

ImageJ je analytický program na spracovanie viacrozmerných obrazových dát so zreteľom na vedecké zobrazovanie. Fiji je program založený na verzii ImageJ 2 s niekoľkými vylepšeniami a prídavkami, ktoré sú užitočné pre analýzu obrazu v prírodných vedách. Program je voľne k dispozícii a môžete si ho stiahnuť na adrese <https://imagej.nih.gov/ij/>. Mnohé z pokročilých metód na spracovanie obrazu nie sú súčasťou jadra aplikácie, ale sú dostupné vďaka neustálym aktualizáciám. Pre školské účely ich však nebudeme potrebovať. ImageJ poskytuje aplikáciu používateľského rozhrania s funkciami na vloženie, zobrazenie a uloženie obrázkov, techniky spracovania, sledovania, segmentácie, vizualizácie obrazu, rozšírený mechanizmus vrátane podpory makier a skriptov.

Prostredníctvom ImageJ sa dá merať plocha definovaných výberov, merať vzdialenosti a uhly, počítať objekty v naprahanom obrázku. Podporuje štandardné funkcie spracovania obrazu ako úprava kontrastu, zaostrenie, vyhladzovanie, detekcia okrajov. Dokáže tiež robiť geometrické transformácie ako je zmena mierky, rotácie a prevrátenia. V programe môže byť otvorených naraz niekoľko okien (obrázkov). Doplnky napísané reálnymi používateľmi umožňujú vyriešiť takmer každý problém spojený so spracovaním a analýzou obrazu. Program Fiji má intuitívne ovládanie, je odporúčaný tvorcami ako preferovaná verzia ImageJ.